

Oponentský posudek rigorózní práce

Název práce: Kvalita v dalším profesním vzdělávání

Autorka: Ing. Mgr. Eva Stejskalová

Předložená práce se zabývá aktuálními problémy v oblasti vzdělávání, s akcentem na zvyšování kvality dalšího profesního vzdělávání. Kvalita ve vzdělávání a hledání nových cest k jeho zlepšování je v naší společnosti chápána jako téma dlouhodobě celospolečensky významné. Již deset let je v ČR rozvíjena Národní politika kvality a problematika kvality ve vzdělávání je její organickou součástí.

Rigorózní práce je rozdělena do tří kapitol, jejichž návaznost a obsahové zaměření umožňuje autorce splnit zadaný cíl "...zmapovat, jak je k problematice kvality přistupováno v oblasti celoživotního vzdělávání, resp. v dalším profesním vzdělávání v České republice, a to v kontextu obecných trendů rozvoje systémů řízení kvality i v kontextu aktivit, které probíhají v České republice v oblasti dalšího profesního vzdělávání" (str. 5 a 6). Z metodologického hlediska je výklad koncipován od obecného ke konkrétnímu. Autorka začíná svojí práci obecnějším vymezením společenské situace, v jejímž kontextu je problematika kvality dalšího profesního vzdělávání řešena. Na tuto část navazuje analýzou obecných východisek významných mezinárodních a národních dokumentů z oblasti dalšího vzdělávání a specifikací jejich přístupů. V závěrečné části se věnuje rozboru vybraných projektů zaměřených na kvalitu dalšího profesního vzdělávání.

Výstupem první kapitoly je konstatování autorky, že požadavek na vytvoření vhodných postupů k zabezpečení kvalitního vzdělávání (resp. obecný požadavek na kvalitu vzdělávání) je všeobecně deklarován. Pojetí a užívání příslušných termínů je nejen velmi obecné, ale v strategických dokumentech značně různorodé. Logicky se tedy autorka zaměřuje v další kapitole na porovnání různých přístupů, které se obecně používají k zajišťování kvality, tj. tzv. systémů řízení kvality.

Druhou kapitolu lze považovat za klíčovou část celé práce. Kromě podrobného vymezení základních nástrojů řízení kvality, se zde autorka zabývá i jejich aplikací v oblasti dalšího vzdělávání. V subkapitolách 2.7 a 2.8 se zaměřuje na podrobnou analýzu modelů vyvinutých speciálně pro oblast dalšího profesního vzdělávání (modely QFOR, BenchFOR, ESTQM) a rozebírá jejich faktickou implikaci v praxi dalšího profesního vzdělávání. V této souvislosti kolegyně Stejskalová sleduje řízení kvality ve třech klíčových oblastech dalšího vzdělávání: aplikaci systémů řízení v celých vzdělávacích organizacích, zajišťování kvality vzdělávacích programů a systém certifikace klíčových pracovníků vzdělávacích organizací (lektorů a tzv. manažerů vzdělávání), to vše s využitím normy ČSN ISO 1724.

V druhé kapitole autorka shromáždila značné množství faktografického materiálu a vytvořila téměř kompletní přehled postupů a nástrojů používaných nebo alespoň vytvořených pro zvyšování kvality v dalším profesním vzdělávání v České republice. Za dílčí nedostatek považuji skutečnost, že autorka

plně nevyužila svých praktických zkušeností z oblasti řízení vzdělávací instituce ke kritičtějšímu pohledu na popisované postupy a nástroje. Třetí kapitola je věnována významným projektům, které si kladou nebo kladly za cíl zvýšit kvalitu dalšího profesního vzdělávání v ČR.

V závěru práce autorka poukazuje na fakt, že přes značné množství metodických postupů a nástrojů, které pro tuto oblast byly vytvořeny, v ČR a dalších evropských zemích fakticky neexistuje systém řízení kvality dalšího profesního vzdělávání, který by byl jednoznačně funkční a všeobecně přijímaný. Eva Stejskalová zde konstatuje: „Různorodost subjektů a jimi poskytovaných služeb i potřeba flexibility a kreativity v oblasti vzdělávacích služeb ukazuje, že momentálně neexistuje jeden komplexní systém řízení kvality aplikovatelný univerzálně a i do budoucna lze předpokládat koexistenci více přístupů k problematice kvality v dalším vzdělávání“ (str. 101 - 102).

Z textu je zřejmé, že ke zpracování zvolené problematiky autorka přistoupila s velkou pečlivostí a analytickou důkladností, přesto se nevyvarovala drobných překlepů a stylistických nedostatků. Dizertační práci by asi prospělo zkrácení teoreticko-popisných částí, jež se týkají systémů řízení kvality obecně, a rozšíření pasáží věnovaných konkrétním přístupům k řízení kvality v dalším profesním vzdělávání, včetně srovnání praxe v ČR a alespoň některých evropských zemí. Skutečnost, že autorka zná zahraniční přístupy a dokáže je kriticky analyzovat, je patrná z několika shrnutí v závěru práce. Kolegyně E. Stejskalová prokázala dobrou orientaci v literatuře a schopnost argumentačně podpořit své závěry.

Přes uvedené připomínky mohu konstatovat, že hodocená rigorózní práce splňuje požadavky kladené na tyto práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Otázky pro obhajobu:

- Ve kterých oblastech vzdělávací praxe dochází nejčastěji k zaměňování „kvalitářských“ termínů akreditace a certifikace? Proč?
- Co byste označila z hlediska praxe vzdělávání za slabá místa systémového projektu Kvalita v dalším profesním vzdělávání?
- Jakým způsobem se může zvyšovat kvalita práce lektorů? Existují hranice tohoto procesu? Uveďte konkrétní příklady.

V Praze dne 2. 11. 2010

Doc. Ing. Josef Vlček, CSc.